



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

21 de Archipresbytero, & decanis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

3. ad c. de multa, in fin. de preben. Tradit & Rota alicubi inter canonicos in quibus non est archidiaconus, in locum eius præpositum constitutum, Rota, de c. 442. in nouis.

De Cancellario seu Magistro scholarum. Cap. 19.

- 1 Et 3. Cancellarii dignitas.
- 2 Magister scholarum Cancellarius factus.
- 3 **T**H O L O S Æ post præpositum, secundus in dignitate est Cancellarius Academiae, & canonicus in choro, & alibi, *Aufser. in q. Tholof. 13.* Cadurci non ita, sed post archidiaconos duos & cantorem officium gerit.
- 4 Hic in diplomatis summorum pontificum, qui privilegiis Academiae nostræ Cadurcorum largiti sunt, dicitur magister scholarum. Nam antequam Academia esset, erat inter Canonicos vnus Magister, aut canonica portio vni magistro dabatur, qui docendi prouinciam susciperet, & sua cura alios præceptores & magistros, docendi causa deligeret, iuxta concilii generalis & Lateranensis decreta, c. *quamuis de magistris lib. 5. Decretal.*
- 5 Subinde in institutione Academiae ex magistro scholarum factus est cancellarius, eiusque dignitas, ut aliarum dignitatum ordo, metienda est ex consuetudine ecclesiarum, in quibus sunt instituti, *gloss. in c. exsecrabilis, de preben. in extrauag. communi. in ver. per sonatus. Innocent. & Hostien. in c. de multa, de preben.*

De Archidiacono. Cap. 20.

Lib. 1. Decretal. tit. 23.

- 1 Diaconi nomen quid significat, & qui diaconi.
- 2 Diaconi sacri, & seculari es.
- 3 Archidiaconus quis.
- 4 Archidiaconi constituendi qualitas.
- 5 Archidiaconi cum officio, & sine eo.
- 6 Archidiaconi officium.

DI A C O N I post nomen, ad alias quam ecclesiasticas personas referri potest, propter generalem significationem verbi, quod ad diuersa ministeria transfertur. *Diakonos*, uel *diakonos*, ministrum & famulum significat. Vt D. Paulus vocat magistratus, *70 deo dixerunt, D. Paulus ad Roman. cap. 13.* & Iulius Poilus, libro octauo *Onomasticon* in *πρεσβυτερος*, legatos, *6 de presbiteris*, inquit, *ein an xpi dizein* & *70 xpi diakonoi*. Sunt & apud eundem *diakonoi* diuinitatis, munera publica, & administrationes publicæ: ut & apud *Achizem*, contra *Ctesiphonem*, & *Demosthenem*, de *Corona*. Ea ratione diaconi sacri, & seculares: & inter sacros quidam diacones administrantes presbyteris simplicibus. Alii qui inferuiunt episcopo, dicti Archidiacones, seu principes, vel primi seu proximi qui inferuiunt episcopo: ad quem eorum ministerium refertur, & ut diacones simpliciter presbyteris subiciuntur, *can. legimus, 93. distinet. Sic & presbyteri, & archipresbyteri*, his archidiaconis subiciuntur.

¶ In archidiaconatum promouentur nati 25. ann. digni qui saltem diaconi sint, *can. nullus in proposito, 60. distinet.* & licentiam in alio iurium, uel theologia, in concil. Tridentin. 8. sessione, de reformatione generalis, *can. 12.* cum habeant dignitatem. Primi diaconorum si dicti, *c. de seruit. in ord. faciend.* quibus iure communi adhaeret dignitas, eaque maior monasteriis ipsis, & præpositis eorum, *Panorm. in cap. per tuas. §. excellentiores, de simonia. Gomes. in regula cancellaria de annal. possit. q. 11. in fin.* Et si alicubi cum dignitate sine officio sint, quemadmodum Innocentius notat in *Parmensi* ecclesia archidiaconum nullum exercere officium, & nihilominus dignitatem habere, *Innocent. in c. de multa, de preben.* Obseruandum tamen pro dignitate, officio, & gradu honoris censendi archidiaconi sequendam esse legem capituli proprii, & consuetudinem, qua usi fuerint in sua ecclesia ante archidiaconi: & eis potius deferendum, quam prescriptis & concessis a iure pontificio, *Hostiensis in summa. de offic. archidiacon. dum querit quod sit eorum officium, facti c. fin. eod. tit.* Archidiaconus ꝑ oculus episcopi est, & iure ipso eius vicarius in visitationibus, correctionibus & dispensationibus rerum ecclesiasticarum, censorum clericorum & emendator: subdiaconibus & leuitis imperat, paræchiarum diceceleso subit sollicitudinem, quas circuit, & inspicit, subditos habet suæ iurisdictioni archipresbyteros, *can. ad hæc, de offic. archidiacon.* Hic examinat & præsentat episcopo ordinandos, *cap. 1. de seruitio in ordine faciend.* *cap. ut nostrum, de offic. archidiacon.* Mittit in possessionem prælatos, abbates, vel abbatillas, *d. c.*

ut nostrum aliaque pleraque que sui munetis sunt exsequitur, de quibus in c. perlectis, §. archidiaconus, 25. distinet. Quæ quia plura sunt, interdum efficiunt, ut plures quam vnus archidiaconi instituti in vna ecclesia cathedrali sint, duo, tres, quatuor, uel plures. Statut Tridentina synodus, sessio 9. in decretis, de reformatione generalis, *can. 13.* ut archidiaconi vbicunque fieri poterit, sint magistri seu doctores aut licentiam in Theologia, aut iure canonico.

De Archipresbytero, & Decanis. Cap. 21.

- 1 Presbyter, & archipresbyter quis.
- 2 Presbyteri senioris nomen est, & honoris.
- 3 Senum apud antiquos & Romanos honor, & 7.
- 4 Presbiter, & senes qui dicti.
- 5 In senibus sapientia præsumitur.
- 6 Senes in domo, uel urbe, uel orbe signum bonum: mori, contra.
- 7 Senum consilium inquirendum & sequendum.
- 8 Presbyteri senioris, & multo magis senibus honorandi.
- 9 Antiquus dictum quod melius.
- 10 Archipresbyterum sine sacerdotum munus, & officium, & qualitas.
- 11 Archipresbyter quis, & auctoritas.
- 12 Decanus presbyterorum quis.
- 13 Decanus quare dicitur, & de denario numero. Decanus canonicus. eod. Decanus dux. eod. Decumana porta. eod. Decanus capituli. eod. Decanus cardinalium. eod. Decanus Rota. eod.
- 14 Archipresbyter ciuitatis quis, & eius officium.
- 15 Archipresbyter ruralis quis, & eius officium, & iurisdictio.
- 16 Archipresbyter archidiacono inferior.

Archipresbyter post principem presbyterorum dicitur: presbyter autem senior est, non tam ratione ætatis capularis, quam honoris quo afficitur, qui hac facra appellatione decoratur, sacerdos alia appellatione nominatus: quod sacra mysteria det & pertractet, *can. clericos, 21. dist.* Mentis hic potius, quam senectutis, spectata carities, quæ presbyteros intulit, *can. penult. 8. distinet.* Unde & episcopi olim dicti quoque presbyteri, *can. legimus, 93. distinet. can. olim. 95. dist.* Græcis *πρεσβυτερος*, erant, quibus honor & reuerentia exhibebatur, quæ senibus deferbatur, eaque erat magna potissimum Romæ, & in bene institutis rebus publicis.

¶ Nam præcis, auctore ꝑ Callistrato, pene eundem honorem, inibus æ magistratibus tribuebant, *Callist. 1. semper, 5. de iure immunita. lib. 50. p. 11. 6. neque apud antiquissimos Romanorum, generari aut pecunie præstantior honor tribui quam ætati solitus, & maiores natu a minoribus colebantur, ad Dei prope & parentum vicem. Ique mos Romanis a Lacedæmonis traditus, quibus id in more erat ex sanctione Lycurgi, *Aul. Gellius lib. 2. cap. 15.* Et uelabit *Quintus, lib. 3. Fastor.**

Magna fuit quondam capitis reuerentia canis, Inque suo pretio rursus sensus erat. Maris opus inuenens, animo laque bella gerebant, Et pro Dis aderant in statione suis.

Et rursum, *Quintus lib. 2. de art.*

Adde quod est senibus rerum prudentia maior, Solus est artifice qui facit, usus ad est.

Atque Xenophon, *lib. 8. Cyri* Pæd. mortituum iamiam & disponentem de regno suo in fili senioris fauorem, Cyrum dixisse scribit, fuisse eam legem Persarum, Senioribus non solum fratribus, sed etiam ciuibus, & incedendo, & dicendo, cedendum. ¶ Proinde ꝑ Hesychius *πρεσβυτερος*, inquit, sunt, non solum, *πρεσβυτερος*, sed etiam *βασιλεως, ἀρχοντες, ἀετιμολογοι*, id est, non solum senes presbiteros uocantur, sed etiam reges, principes, magis honorati. Ita & in translatione nominis ostendit Aristoteles, *lib. 9. de Historia animal. cap. 11. ἰσχυροί, πρεσβυτερος, βασιλεως*. Quod explicat Plinius, *lib. 8. c. 25. parua*, inquit, *auis, quæ Trochilos uocatur, rex auium in Italia.* ¶ Venerabilis ex sententia Salomonis senectus, non diuturnitate, uel numero annorum computata: cani enim sunt sensus hominis, & ætas senectutis, uita immaculata, *Sapient. 4.* Præsumitur autem iam canescens uis hominibus per ætatem, rerum saltem experientia & uis sapientiores illos euasisse, dictumque; de illis a Deo, *Honorabit uultum senis, & a facie canis cui confurges, *Leuit. c. 19.* Et ita Rabiti annotant, in sententia moralibus *Ben Sre. capitul. 15. מביא בביהובות מביא טובה בביתא. Saba bebet ha, stmana taba bebet ha, id est, senex in domo, signum boni est in domo.* Nec tantum in*

